ÖMER BİN İBRÂHİM EL-AKBERÎ

Hanbelî mezhebindeki fıkıh âlimlerinden. İsmi, Ömer bin İbrâhîm bin Abdullah el-Akberî'dir. Künyesi Ebû Hafs olup, İbn-i Müslim lakabıyla tanınmış, Ebû Hafs Akberî diye meşhûr olmuştur. İlim öğrenmek için Kûfe, Basra ve daha başka belli başlı ilim merkezlerine gitmiş, birçok âlimden ilim öğrenmiş ve büyük bir âlim olmuştur. Kıymetli kitaplar yazmış, 387 (m. 997) senesinde Cemâzil-âhır ayının sekizinci Perşembe günü öğleye doğru vefât etmiştir.

Ebû Hafs Akberî; Ebû Ali es-Savvâf, Ebû Bekr en-Neccâd, Ebû Muhammed bin Mûsâ, Ebû Amr bin Semmâk, Da'lec, Kûfe, Basra ve diğer İslâm şehirlerindeki pekçok âlimden ilim öğrendi, hadîs-i şerîf rivâyet etti. Hanbelî mezhebindeki fıkıh âlimlerinden Ömer bin Bedr el-Megâzilî, Ebû Bekr bin Abdülazîz, Ebû İshâk bin Şâkilâ ve Mülâzime İbni Batta'dan Hanbelî fıkhını öğrenmiştir. Birçok âlim de kendisinin sohbetinde bulunmuş ve ilim öğrenmiştir.

Meşhûr fıkıh âlimlerinden olan Ebû Hafs Akberî, zamanında Hanbelî mezhebinin en ince mes'elelerini bilecek kadar derin ilme sahipti. Kuvvetli bir zekâsı vardı. Birçok müşkil mes'eleleri güzel bir şekilde çözmekle tanınmıştır. Bu husûsta seçilmiş yazıları vardır.

Kendisi anlatır: "Ebû İshâk bin Şâkilâ'nın gördüğü bir hâdiseyi şöyle anlatırken işittim. Mensûr Câmii'nde otururken Ahmed bin Hanbel'i (radıyallahü anh) gördüm. Biri ona geldi ve: "Bir kimse yüzbin hadîs-i şerîf ezberlediği zaman fıkıh âlimi olur mu?" diye sordu. İmâm-ı Ahmed: "Hayır olamaz" cevâbını verdi. O adam: "İkiyüzbin hadîs-i şerîf ezber bilirse fıkıh âlimi olur mu?" diye tekrar sordu. İmâm-ı Ahmed yine "Hayır" cevâbını verdi. O adam daha sonra üçyüzbin ve dörtyüzbin hadîs-i şerîf ezber bilen bir kimsenin hâlini sorup, hayır cevâbını aldı. Ebû İshâk bin Şâkilâ bu hâdiseyi anlatırken dinleyen bir zât ona "Sen bu kadar hadîs-i şerîf biliyor musun ki, bu insanlara fetvâ veriyorsun?" diye soruldu. Ebû İshâk cevâbında "Allah sana afiyet versin. Ben bu miktar kadar (dörtyüzbin) hadîs-i şerîf bilmiyorsam da, dörtyüzbin ve çok daha fazlasını bilen âlimlerin sözleriyle fetvâ veriyorum" buyurdu.

Buyurdular ki: "Kısa iki rek'at namaz kılmanın sünnet olduğu yerlerin ilki, sabah namazının iki rek'atıdır. Hazreti Âişe vâlidemiz buyurdu ki: "Peygamberimiz (aleyhisselâm) (iki rek'at) sabah namazının sünnetini kılardı ve bunu çok kısa yapardı. Hattâ ben, Peygamberimiz (aleyhisselâm) acaba Kur'ân-ı kerîmden birşey okudu mu okumadı mı diye düşünürdüm." Geceleyin kılınan teheccüd namazı da kısa kılınır. Peygamberimiz (aleyhisselâm): "Sizden biriniz geceleyin kalktığı zaman, her iki rek'atında selâm vermek üzere, ikişer rek'at namaz kılsın" buyurdu. Yine kısa olarak iki rek'at tavaf namazı (hacda) kılmak da sünnettir."

Ebû Hafs Akberî, Peygamber efendimizin Eshâbına son derece muhabbet eder, hiç birisine en küçük bir şekilde dil uzatılmasına müsâade etmezdi. Hele bozuk inançlı ba'zı kimselerin, Hazreti Muâviye'ye dil uzatmalarına asla izin vermezdi. Ona dil uzatmanın İslâmiyet'e ve Kur'ân-ı kerîme dil uzatmak olduğunu söyler, onun (radıyallahü anh) vahiy kâtibi olduğunu beyân ederdi. Hazreti Muâviye, Kur'ân-ı kerîmin büyük kısmını bizatihi Resûlullahın mübârek ağzından yazmış, O'nun hayır ve bereket duâsına kavuşmuştu, derdi.

Ebû Hafs Akberî, Hazreti Muâviye'yi çok sever ve her sohbetinde onun Eshâb-ı kiramın büyüklerinden olduğunu anlatır, ona çirkin iftira eden sapık inançlı kimselere cevap verirdi. Hazreti Muâviye'nin fazîletleriyle ilgili İrbâd bin Sâriye'den (radıyallahü anh) şöyle rivâyet ederek anlattı: Resûlullah (aleyhisselâm), Muâviye (radıyallahü anh) için "Allahım, ona kitabı ve hesabı öğret ve onu azaptan koru" diye duâ buyurdu ve Peygamberimizin (aleyhisselâm) duâsı da mutlaka müstecâbdır, Allahü teâlâ kabûl eder. O azaptan korunduğu zaman Cennet ehlinden olur. (Ona dil uzatmak, Peygamberimize dil uzatmak olur.) Bunun gibi Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) duâsı bereketiyle Muâviye'nin (radıyallahü anh) Kur'ân-ı kerîme vukûfiyeti ve hesabı pek kuvvetli idi.

Hazreti Muâviye ile Hazreti Ali arasında geçen hâdiselerden dolayı ona dil uzatanların yanıldıklarını, onların birbirlerini çok sevdiğini delîlleriyle isbat eden Ebû Hafs Akberî; Hazreti Ali'nin tarafını tutan Kûfe ahâlisine irâd buyurduğu şu hutbe ile, Hazreti Ali'nin Hazreti Muâviye'yi çok sevdiğini ve ona asla düşman olmadığını açıkça ortaya koymuştur.

Hazreti Ali, Kûfe ahâlisine şöyle buyurdu: "Ey Kûfe ahâlisi, muhakkak benim boynumda bir borç var. Bu borcu sizin üzerinize devretmek istiyorum. Dikkat ediniz haber veriyorum: Resûlullahdan (aleyhisselâm) sonra insanların en hayırlısı, Ebû Bekr, sonra Ömer, sonra Osman'dır. (r.anhüm)" Sonra Hazreti Ali "Allaha yemîn ederim ki, ben bunu nefsimi karşılaştırmak için söylemedim" buyurdu. Ve şöyle devam etti:

“Ey Kûfe ahâlisi, benim boynumda bir borç vardır ki, bunu boynumdan çıkarmak ve sizin boyunlarınıza yüklemek istiyorum. Biliniz ki, Resûlullahın (aleyhisselâm) yanında oturuyordum. Muâviye de (radıyallahü anh) O’nun yanındaydı. Resûlullaha (aleyhisselâm) vahiy indi. Benim elimden kalemi aldı, Hazreti Muâviye’nin eline (vahiy yazması için) verdi. Allaha yemîn ederim ki, ben kendimde birşey (herhangi bir üzüntü) hissetmedim. Çünkü ben biliyordum ki, bu husûsta Allahü teâlânın emri böyleydi. Dikkat ediniz! Müslüman; benimle onun arasında olan hâdiseleri konuşmaktan beri (uzak) olan kimsedir.” Hazreti Ali bu sözleriyle Hazreti Muâviye’nin kıymetini bildirmiş ve kalbinde ona karşı herhangi bir kin ve adavet (düşmanlık) olmadığını açıkça beyân etmiştir.

İbn-i Abbâs’a (radıyallahü anh) Hazreti Muâviye hakkında soruldu. Cevâbında: Hazreti Muâviye benim indimde Hazreti Mûsâ gibidir. Çünkü Allahü teâlâ Kur’ân-ı kerîmde Kasas sûresi 26. âyetinde Musa’nın (aleyhisselâm) ücretle tutulması husûsunda iki kadından biri babasına: “Ey babacığım! Onu ücretle tut. Çünkü o, ücretle tuttuğun kimselerin en kuvvetlisi ve en emînidir” diye söylediğini Allahü teâlâ haber veriyor, işte bu âyet-i kerîme nâzil olduğu zaman Cebrâil (aleyhisselâm) Peygamberimize (aleyhisselâm) geldi ve: “Yâ Muhammed!

Allahü teâlâ bu âyet-i kerîmeyi Muâviye’ye (radıyallahü anh) yazdırmanı sana emrediyor. Çünkü o, senin yazdırdıklarının (vahiy kâtiplerinin) en kuvvetlisi ve en emînidir” buyurdu.

Ebû Hafs Akberî şöyle buyurdu: Resûlullahın (aleyhisselâm) ümmeti için koymuş olduğu her bir sünnet, Allahü teâlânın emriyledir.

Peygamberimiz (aleyhisselâm): “Cennet ehlinden olmayan bir kimse ile evlenmedim ve Cennet ehlinden olmayan bir kimseyi de evlendirmedim” buyurdu. Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) şöyle rivâyet etti: Biz Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanında oturuyorduk. Önümüzde taze hurma vardı. Resûlullah efendimiz hurmadan yemeye ve yedirmeye başladı. Resûlullaha (aleyhisselâm) “Yâ Resûlallah! Hem yiyor, hem de yediriyor musunuz?” diye sordum. Peygamberimiz: “Evet Cennette de böyle yaparız, ba’zılarımız ba’zılarımıza yedirir” buyurdu.

Ebû Hafs Akberî’nin (radıyallahü anh), el-Muknî, Şerh-ül-Hurakî ve el-Hilâlü beyne Ahmed ve Mâlik gibi kıymetli eserleri vardır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 163

2) Mu’cem-ül-müellifîn cild-7, sh. 271